

Biuletyn Prawa Karnego nr 3/05

11 lipca 2005 - 18 lipca 2005 r.

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. Orzecznictwo Izby Karnej i Wojskowej SN

W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawierać będzie także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawiać omówienie bieżących wokand.

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

W dziale tym zamieszczone będą bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjnych orzeczeniach.

3. Legislacja

Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu. Prezentowane będą zarówno projekty aktów normatywnych jak i informacje umożliwiające zapoznanie się z przebiegiem dyskusji wokół tych projektów. W dziale tym przedstawiane będą opinie sporządzane przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego a także projekty przygotowywane przez to gremium

4. Analizy

W dziale Analiz publikowane będą opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz SN oraz asystentów Izby Karnej SN

5. Informacja Międzynarodowa

W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane będą aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane będą także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

Docelowo większość informacji przedstawianych w Biuletynie gromadzona będzie i udostępniana za pośrednictwem strony www Sądu Najwyższego. Kolejne numery Biuletynu, ukazujące się w cyklu tygodniowym, również umieszczone będą na tej stronie.

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie bardzo wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

Uwaga: W załączniku nr 1 do Biuletynu znajduje się tekst skierowanej do Senatu RP ustawy zmieniającej ustawę o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyn zabroniony pod groźbą kary. W pkt 3.3.2.1 przedstawiono przyjęte przez Senat poprawki do tej ustawy.

Włodzimierz Wróbel
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego
bsakww@sn.pl

1. Orzecnictwo Sądu Najwyższego - Izba Karna i Wojskowa

1.1. Uchwały i postanowienia (KZP).

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych.

1.2.1. Ustawa pośrednia – wprowadzenie przecinka do treści art. 156 § 1 k.k.

przepisy: art. 4 § 1 k.k.; art. 156 § 1 pkt 2 k.k.; art. 1 k.k.

hasła: prawo intertemporalne; ustawa pośrednia; przestępstwa przeciwko życiu lub zdrowiu – spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu; ustawa jako źródła prawa karnego

Wyrok SN z dnia 5 maja 2005 r. (sygn. akt V KK 414/04)

[Z uzasadnienia:](#)

„(...) użyty w tymże art. 4 § 1 k.k. termin „ustawa” interpretowany jest jednolicie zarówno przez doktrynę, jak i judykaturę, a oznacza cały obowiązujący w danym czasie stan prawny, od którego zależy karalność określonego czynu zabronionego. Wyrażenie to zatem obejmuje zarówno przepisy ustaw, jak i innych aktów prawnych ale tylko wydanych przez właściwy organ, na podstawie i w granicach upoważnienia ustawowego (por. A. Wąsek – „Kodeks karny – komentarz” – tom I, Grodzisk 1999, str. 57; K. Buchała, A. Zoll – „Kodeks karny. Część ogólna” – Kraków 1998, str. 61–63; J. Bafia, K. Mioduski, M. Siewierski – „Kodeks karny. Komentarz” – tom I, Warszawa 1987, str. 28; W. Wróbel „Z zagadnień retroaktywności prawa karnego” – Przegląd Sądowy nr 4 z 1993 r., str. 11; B. Nita, A. Światłowski – „Zakaz łącznego stosowania przepisów ustawy nowej oraz ustawy dawnej na tle art. 4 § 1 k.k.” – Prokuratura i Prawo – 2001, z. 3, str. 32; R. Stefański – „Ustawa względniejsza dla sprawcy” – Prokuratura i Prawo 1995, z. 9, str. 107; wyrok SN z 14 stycznia 1970 r. III KR 185/69, OSPiKA 1970 nr 7–8, str. 362–364; uchwała SN z 25 listopada 1971 r. I KZP 42/71 OSNKW 1972 nr 2, poz. 30; uchwała SN z 18 kwietnia 1973 r. I KZP 5/73 OSNKW 1973 nr 7–8, poz. 87; uchwała SN z 15 lutego 1984 r. w sprawie VI KZP 44/83 OSP 1985 nr 5, str. 225 z aprobującą glosą O. Górniok tamże opublikowaną OSNKW 1984 z. 7–8, poz. 69; uchwała SN z 21 listopada 1986 r. VI KZP 23/86 OSNKW 1987 nr 3–4, poz. 23).

W sprawie niniejszej sądy obydwu instancji przypisały (skazanemu) występki popełnione w dniu 19 lipca 2002 r. wyczerpujący dyspozycję art. 156 § 1 pkt 2 k.k. Istotne jest zatem – tym bardziej przy takiej treści zarzutu rozpatrywanej kasacji – ustalenie tego czy ten ostatni przepis w takim samym zakresie przedmiotowym obowiązywał w czasie popełnienia przez oskarżonego przypisanego mu czynu i w czasie orzekania przez sądy pierwszej i drugiej instancji. Lakoniczne stwierdzenia Sadu Apelacyjnego pozwalają wnioskować o tym, iż uznał on niewątpliwość faktu obowiązywania w czasie popełnienia przez oskarżonego przypisanego mu czynu owego przepisu w takim brzmieniu, które wynikało ze sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej zawartej w tekście pierwotnym. Ta konstatacja jest tyleż formalnie wadliwa, co niewystarczająca dla uznania poprawności rozstrzygnięcia tegoż Sadu dotyczącego prawno – karnej oceny przypisanego oskarżonemu występkowi. Mianowicie:

Wyrok Sadu Apelacyjnego, jak też poprzedzający go wyrok Sądu Okręgowego, opierają skazanie oskarżonego na przepisie art. 156 § 1 pkt 2 k.k. – ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz. U. Nr 88, poz. 553) w brzmieniu ustalonym obwieszczeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 października 1997 r. o sprostowaniu błędów (Dz. U. Nr 128, poz. 840). Wyjaśnić należy, iż zgodnie z pkt. 3 tego obwieszczenia – Prezes Rady Ministrów stwierdził, iż „na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 30 grudnia 1950 r. o wydawaniu Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej i Dziennika Urzędowego Rzeczypospolitej

Polskiej „Monitor Polski” (Dz. U. Nr 58, poz. 524, z 1991 r. Nr 94, poz. 420 i z 1993 r. Nr 7, poz. 34) prostuje się następujące błędy: (...) w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553) w art. 156 § 1 pkt 2 zamiast wyrazów „ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej choroby realnie zagrażającej życiu” powinny być wyrazy „ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu”.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 7 lipca 2003 r. w sprawie SK 38/01 (OTK–A 2003/6/61) uznał, iż jednak ów cytowany powyżej punkt 3 tegoż obwieszczenia Prezesa rady Ministrów z 13 października 1997 r. za niezgodny z art. 42 ust. 1 zd. 1 w zw. z art. 2, art. 87 ust. 1 i art. 122 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu tego orzeczenia Trybunał podniósł, iż z informacji Szefa Kancelarii Sejmu przedstawionych Sądowi Najwyższemu (pismo z 26 października 1999 r. w sprawie V KKN 137/99 – OSNKW z. 3–4/2000, poz. 31) wynika, że w tekście ustawy przekazanej Prezydentowi RP do podpisu w art. 156 § 1 pkt 2 k.k. po słowie „długotrwałej” pojawił się przecinek, co sprawiło, że przy tak zmienionym brzmieniu przepisu ciężki uszczerbek na zdrowiu mógł mieć postać m.in. 1) ciężkiej choroby nieuleczalnej, 2) ciężkiej choroby długotrwałej, 3) choroby realnie zagrażającej życiu. Nie ulega zatem wątpliwości, iż treść uchwalonego przez parlament przepisu była inna niż treść przepisu, który znalazł się w tekście przekazanym przez Marszałka Sejmu do podpisu Prezydentowi RP. Wprowadzenie, w toku prac w Kancelarii Sejmu, przecinka w art. 156 § 1 pkt 2 po wyrazie „długotrwałej”, spowodowało nie tylko zmianę merytoryczną tekstu przepisu, ale i wyrażonej w nim normy zmiany przepisu. Tekst kodeksu karnego podpisany przez Prezydenta RP został przekazany, zgodnie z art. 122 ust. 2 Konstytucji do publikacji w Dzienniku Ustaw. W trakcie przygotowania tekstu ustawy do druku przecinek w art. 156 § 1 pkt 2 został pominięty. W efekcie ogłoszony w Dzienniku Ustaw Nr 88 poz. 553 tekst kodeksu karnego, był zbieżny z tym, który uchwalił Sejm, różnił się jednak od treści ustawy przekazanej przez Marszałka Sejmu Prezydentowi do podpisu, gdyż nie zawierał przecinka w art. 156 § 1 pkt 2. Prezes Rady Ministrów, traktując tę różnicę, jako błąd dokonał wówczas owego wspomnianego sprostowania, które – w istocie – zmieniło treść tego faktycznie uchwalonego przez Sejm przepisu. W świetle tych stwierdzonych faktów Trybunał Konstytucyjny doszedł do przekonania, że w toku prac nad kodeksem karnym (w szczególności dotyczących tegoż art. 156 § 1 pkt 2) został naruszony przewidziany w przepisach konstytucyjnych tryb ustawodawczy. Te wspomniane nieprawidłowości przesądziły – w ocenie Trybunału – o niekonstytucyjności tego przepisu.

Zauważyć przy tym należy, iż w okresie siedmiu lat poprzedzających ogłoszenie tekstu kodeksu karnego, w kolejnych jego projektach wersja art. 156 § 1 pkt 2 k.k. była zarówno taka sama, jak i zgodna z tą, którą Sejm w dniu 6 czerwca 1997 r. uchwalił (por. K. Daszkiewicz – „Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu” – Warszawa 2000, str. 290).

Konsekwencją tegoż wyroku Trybunału Konstytucyjnego (ogłoszonego 11 lipca 2003 r.) było uchwalenie przez Sejm w dniu 3 października 2003 r. ustawy o zmianie ustawy – kodeks karny (Dz. U. z 24 listopada 2003 r.), mocą której w art. 156 § 1 pkt 2 k.k. jako znamiona określonego w tym przepisie występku wskazano również tak „ciężką chorobę nieuleczalną lub długotrwałą”, jak i „chorobę realnie zagrażającą życiu”, tym samym jednak – wbrew treści uchwalonej w dniu 6 czerwca 1997 r. ustawy, w której to nie występował przecinek między wyrazem „długotrwałej”, a wyrazem „choroby” – nadano temu brzmienie w istocie zgodne z tym, które ustalono obwieszczeniem Prezesa Rady Ministrów z 13 października 1997 r. Ustawa ta weszła w życie z dniem 9 grudnia 2003 r.

Odnosząc te rozważania do realiów sprawy niniejszej nie ulega zatem wątpliwości to (zważywszy na charakter skutków w zdrowiu pokrzywdzonego spowodowanych przez oskarżonego przypisanym mu działaniem), iż w okresie czasowym liczonym od dnia popełnienia przez niego tegoż przestępstwa, do czasu orzekania przez sądy pierwszej i drugiej instancji, ów przepis art. 156 § 1 pkt 2 k.k. miał różną treść. Charakter owych różnic był istotny, skoro dotyczyły one zakresu znamion tegoż przestępstwa. W wersji pierwotnie uchwalonej przez Sejm (poprzedzającej czas popełnienia przez oskarżonego owego czynu) dla bytu tego przestępstwa konieczne było spowodowanie przez sprawcę „długotrwałej choroby realnie zagrażającej życiu” (jako jednego z sześciu przewidzianych w tym przepisie rodzajów ciężkich uszkodzeń ciała), w wersji natomiast przyjętej w uchwalonej ustawie o zmianie kodeksu karnego – z 3

października 2003 r. (już obowiązującej w chwili orzekania także przez Sąd I–ej instancji) wystarczyło już wywołanie przez niego „choroby nieuleczalnej lub długotrwałej”, która wcale nie musi przy tym realnie zagrażać życiu ofiary. W taki też sposób znamiona omawianego występkę określało owe – wspomniane już i uznane za sprzeczne z normami Konstytucji – obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów. Nie ulega przy tym wątpliwości, iż ta wersja „pierwotna” była niekorzystna dla ofiar tego rodzaju przestępstw, a korzystna dla ich sprawców, zaś ta „ostatnia” miała – w tej mierze – charakter odwrotny.

Zważywszy na to, iż sąd I–ej instancji ustalił (co aprobował sąd odwoławczy), iż doznane przez pokrzywdzonego na skutek działania oskarżonego uszkodzenie ciała w postaci „złamania żebra VIII z następową odmą oplucnową lewostronną” stanowiło wprawdzie „chorobę realnie zagrażającą życiu”, ale bez cech „długotrwałości” (skoro już po tygodniu został on wypisany ze szpitala – w ogólnym stanie dobrym – zob. kartę informacyjną leczenia szpitalnego – k. 5, 42) – to w konsekwencji nie można aprobować dokonanej przez oba sądy prawno – karnej oceny tych przypisanych mu działań, skoro uznając je za wyczerpującą dyspozycję art. 156 § 1 pkt 2 k.k., tym samym – wbrew treści art. 4 § 1 k.k. – zastosowały one wobec oskarżonego tenże przepis w takim brzmieniu, które jest dla niego mniej korzystne i skutkuje stwierdzeniem jego odpowiedzialności właśnie za tak kwalifikowany czyn.

Nie ulega przy tym wątpliwości to sprzeniewierzenie się przez sądy obu instancji przedstawionym już wymogom art. 4 § 1 k.k. i to niezależnie od oceny wpływu owego „niekonstytucyjnego” obwieszczenia na obowiązujące po jego wydaniu brzmienie art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i uznania bądź tego, iż do czasu uchwalenia ustawy z 3 października 2003 r. tenże przepis powinien być stosowany w wersji faktycznie w dniu 6 czerwca 1997 r. uchwalonej (a więc „bez przecinka”), bądź też tego – tak jak autor kasacji – iż obwieszczenie to na czas swojego obowiązywania „skutecznie” zakres znamion tego przestępstwa zmieniało, toteż o obowiązywaniu jego dotyczącego przepisu w wersji „bez przecinka” można mówić dopiero w okresie pomiędzy datą ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego, który stwierdzał „niekonstytucyjność” tegoż obwieszczenia (to jest 11 lipca 2003 r.), a datą wejścia w życie ustawy o zmianie kodeksu karnego z 3 października 2003 r. (to jest 9 grudnia 2003 r.).

W obydwu bowiem tych przypadkach nastąpiła zmiana „stanu prawnego” w rozumieniu art. 4 § 1 k.k. Nie ma wszak ani w doktrynie ani w orzecznictwie sądów sporu co do tego, iż to zawarte w tym przepisie wyrażenie „ustawa obowiązująca poprzednio” należy rozumieć nie tylko jako ustawę obowiązującą w czasie popełnienia przestępstwa ale także wszystkie inne zmieniające się stany prawne obowiązujące po czasie popełnienia przestępstwa, a przed momentem wydania orzeczenia. Ustawą względniejszą dla sprawcy, w znaczeniu art. 4 § 1 k.k. może być ustawa pośrednia, a więc taka, która weszła w życie już po popełnieniu przestępstwa, a która przestała obowiązywać jeszcze przed czasem orzekania (por. K. Buchała, Z. Cwiakalski, M. Szewczyk, A. Zoll „Komentarz do kodeksu karnego. Część ogólna” Warszawa 1990 str. 20; K. Buchała, A. Zoll „Komentarz do Kodeksu karnego” Wydawnictwo Zakamycze 1998 tom I str. 64; uchwała SN z 19 sierpnia 1993 r. I KZXP 20/93 OSNKW 1993/9–10/55; wyrok SN z 7 sierpnia 1982 r. VI KZP 20/82 – OSNKW 1983 nr 1–2 poz. 1; uchwała z 28 października 1983 r. VI KZP 40/83 OSNKW 1984, z. 3–4, poz. 23; uchwała SN z 27 września 1985 r. OSNKW 1986 nr 3–4, poz. 19).

Uwzględniając jednak treść (wspomnianego) orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego i tę przytoczoną powyżej jego motywację, w stwierdzonych (a opisanych powyżej) realiach przebiegu prac legislacyjnych nad ustawą – kodeks karny, za wiążący należy uznać uchwalony w dniu 6 czerwca 1997 r. jej tekst i tym samym wówczas w tymże art. 156 § 1 pkt 2 k.k. sformułowane warunki wypełnienia znamion tego przestępstwa. O ile bowiem wolą ustawodawcy było inne ukształtowanie tego przepisu, to powinien był dokonać zmiany tej ustawy w konstytucyjnie dopuszczalnym trybie. Ten określa art. 10 ust. 1 Konstytucji, stanowiąc iż władzę wykonawczą sprawują Senat i Sejm.

Sąd Najwyższy w wyroku z 4 lutego 2000 r. (V KKN 137/99 OSNKW, z. 3–4/2000, poz. 31) – w pełni zasadnie stwierdził (o czym już zresztą była mowa), iż postawienie w tym przepisie owego przecinka, spowodowało istotną zmianę wyrażonej w nim normy, nie pozostawiającą wątpliwości co do skutków prawnych w sferze stosowania prawa, z uwagi na zmianę zakresu odpowiedzialności karnej

sprawcy przestępstwa. Jest to stwierdzenie – dla prezentowanych w tym miejscu rozważań – pierwszorzędne. Bezsporne bowiem jest w tej sytuacji to, iż stosowanie przepisu o treści odmiennej od tej, jaką uchwalił Sejm, stanowi oczywiste naruszenie wyrażonej w art. 42 ust. 1 zd. 1 Konstytucji zasady nullum crimen sine lege, stosownie do której odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto dopuścił się czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia. Tę konstytucyjną zasadę recypuje przepis art. 1 § 1 k.k. nadając jej rangę priorytetową i gwarancyjną. Z tejsze zasady – jak to podkreślił Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 6 lipca 1999 r. (OTK ZU nr 5/1999, poz. 103, str. 563 jak również Sąd Najwyższy w wyroku z 24 kwietnia 2000 r. II KKN 335/99 Lex nr 50896) wynika dla ustawodawcy nakaz typizacji czynów zabronionych w drodze ustawy oraz maksymalnej określoności tworzonych typów, a dla osób stosujących prawo – zakaz stosowania analogii i wykładni rozszerzającej. Czyn zabroniony to zachowanie, którego znamiona zostały określone w ustawie karnej. Podstawowe zatem znaczenie ma ustalenie zawinionego i sprzecznego z prawem (a więc bezprawnego) wyczerpania przez sprawcę ustawowych znamion czynu zabronionego. Opis tego czynu zabronionego musi być zawarty w akcie prawnym o randze ustawy. Taką rangę ma tylko akt normatywny wydany w przewidzianym przez Konstytucję trybie (nie ma jej na pewno owo „obwieszczenie” Prezesa Rady Ministrów). W omawianym wypadku wolą ustawodawcy wyrażoną w uchwalonej w dniu 6 czerwca 1997 r. ustawie było (przy kreowaniu treści tegoż art. 156 § 1 pkt 2 k.k.) wprowadzenie zamiast określonych w dotychczas obowiązującym art. 155 § 1 pkt 2 k.k. z 1969 r. dwóch uszkodzeń ciała w postaci: „spowodowania długotrwałej choroby ofiary” i „spowodowania choroby zazwyczaj zagrażającej życiu człowieka”, jednej kategorii „długotrwałej choroby realnie zagrażającej życiu”. Dlatego też skazanie – tak jak w niniejszym wyroku – za czyn, którego konsekwencją była tylko choroba realnie zagrażająca życiu, pozbawiona jednakże cech długotrwałości uznać wypada – w tym stanie rzeczy – za naruszenie tejsze wyrażonej w art. 42 ust. 1 zd. 1 Konstytucji i art. 1 § 1 k.k. zasadny. Rozważając bowiem kwestię pociągnięcia danej osoby do odpowiedzialności karnej za popełnienie przestępstwa, należy przede wszystkim ustalić, czy czyn przez nią popełniony jest rzeczywiście zabroniony pod groźbą kary przewidzianej dla przestępstw w ustawie obowiązującej w czasie jego popełnienia. Dokonując takiej oceny w przypadku zaistnienia u pokrzywdzonego tylko choroby „realnie zagrażającej życiu”, ale nie długotrwałej i równocześnie respektując obowiązujący nakaz określenia znamion danego czynu tylko w trybie przewidzianym przepisami Konstytucji (a więc – co raz jeszcze wypada podkreślić – aktem prawnym tylko o randze ustawy) orzekające w obydwu instancjach sądy powinny przede wszystkim – stosownie do wskazań art. 4 § 2 k.k. – rozważać przedmiotowe zachowanie oskarżonego nie w kontekście treści pkt. 3 obowiązującego wówczas formalnie obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z 13 października 1997 r., którego niekonstytucyjność stwierdził w wyroku z 7 lipca 2003 r. Trybunał Konstytucyjny, ale takiej treści art. 156 § 1 pkt 2 k.k., która została rzeczywiście przez Sejm w dniu 6 czerwca 1997 r. uchwalona. To bowiem – wówczas uchwalone – brzmienie tego przepisu stanowiło tę „ustawę obowiązującą poprzednio”, którą – zgodnie z nakazem w tymże art. 4 § 1 k.k. określonym – jako „względniejszą” (bo pozwalającą na zakwalifikowanie owego przypisanego oskarżonemu przestępstwa „tylko” z art. 157 § 1 k.k., a więc przepisu niewątpliwie dla niego łagodniejszego) należało wobec niego zastosować. Nie ulega przy tym przecież wątpliwości to, iż owo obecnie i podczas wyrokowania w sądach obu instancji obowiązujące brzmienie art. 156 § 1 pkt 2 k.k. (nadane wspomnianą ustawą o zmianie kodeksu karnego z 3 października 2003 r.) pozwalałoby (z uwagi na zakres przyjętych znamion tego przestępstwa) zakwalifikować to przypisane oskarżonemu działanie właśnie z tego przepisu, a więc w sposób zdecydowanie dla niego mniej korzystny.

Te wszystkie względy zadecydowały o uznaniu trafności zarzutu rozpoznawanej kasacji. W ich świetle oczywiste staje się rażące naruszenie przez obydwie sądy normy określonej w art. 4 § 1 k.k. Nie sposób przy tym nie uznać, iż uchybienie to mogło mieć istotny – w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k. – wpływ na treść zaskarżonego wyroku. „Istotny” to przecież w języku polskim to samo co: „charakterystyczny, główny, podstawowy, ważny, zasadniczy” (por. Słownik języka polskiego pod redakcją M. Szymczuka – tom I Warszawa 1982, str. 809). Taki też jest możliwy wpływ omawianego uchybienia na treść zaskarżonego wyroku. Skutkowało ono bowiem uznaniem oskarżonego winnym popełnienia przestępstwa ciężkiego uszkodzenia ciała określonego w art. 156 § 1 pkt 2 k.k., pomimo że nie wyczerpał on swoim

działaniem (obowiązujących w czasie jego popełnienia) koniecznych tegoż występku znamion. Tym samym został on skazany za przestępstwo, którego (tak przypisanego mu rodzaju) w istocie nie popełnił. To już samo przez się determinuje „istotność” owego uchybienia i takowy jego (możliwy) wpływ na treść wyroku. Wbrew zawartych w odpowiedzi prokuratora na kasację rozważaniom nie można bagatelizować znaczenia faktu takiej – w aż tak pierwszorzędym zakresie dokonanej – obrazy prawa materialnego, poprzez wykazywanie znikomości faktycznego wpływu tego uchybienia na sam wymiar orzeczonej wobec oskarżonego kary. Ta przecież nie jest li tylko – co oczywiste – konsekwencją poczynionych w sprawie ustaleń dotyczących osoby sprawcy i jego (ewentualnej) wcześniejszej karalności (nawet wielokrotnej), ale powinna być następstwem przeprowadzenia szczegółowej analizy także okoliczności przedmiotowych dotyczących przypisanego mu przestępstwa, dokonanej przede wszystkim w kontekście ustawowego wymiaru kary, przewidzianego za jego dokonanie. Jest to tym bardziej niewątpliwe w takiej jak ta niniejsza sytuacji, w której istnieje zasadnicza różnica pomiędzy wymiarem kar przewidzianych za te dwa „konkurujące” przestępstwa. Przepis art. 156 § 1 k.k. przewiduje sankcję – od roku do 10–ciu lat kary pozbawienia wolności (orzeczona wobec oskarżonego kara jest więc zbliżona do „minimum” ustawowego), natomiast art. 157 § 1 k.k. – tylko od 3–ech miesięcy do lat 5–ciu takiej kary (kara orzeczona wobec oskarżonego zatem znacznie owo „minimum” przekracza).”

1.2.2. Granice aktu oskarżenia w przypadku stwierdzenia, że oskarżony działał w obronie koniecznej a możliwość rozpoznanie oskarżenia go o czyn z art. 162 § 1 k.k. popełniony wobec sprawcy zamachu.

przepisy: art. 398 k.p.k.; art. 399 § 1 k.p.k.

hasła: granice aktu oskarżenia; tożsamość czynu zabronionego

Wyrok SN z dnia 9 czerwca 2005 r. (sygn. akt 446/04)

Z uzasadnienia:

„ (...) Gdyby pominąć zwrot „nie wychodząc poza granice oskarżenia”, to § 1 art. 399 k.p.k. upoważniałby jedynie do zakwalifikowania czynu według innego przepisu prawnego. Ramy swobody sądu zostały jednak wyznaczone szerzej przez wskazanie, że zmiana kwalifikacji prawnej czynu może nastąpić w granicach oskarżenia. Dopuszczalne jest zatem uprzednie inne określenie (opisanie) czynu, byleby na nowo opisany czyn mieścił się w tych granicach. Te granice wyznacza – skoro nie tylko kwalifikacja prawna ale i opis czynu mogą ulec zmianie – zdarzenie faktyczne. Chodzi jednak wyłącznie o zdarzenie (fragment rzeczywistości) stanowiące bazę dla określenia czynu zarzucanego oskarżonemu. Osądowi poddane jest więc tylko to jego zachowanie, które oskarżyciel ujął w opisie czynu. Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, z aktu oskarżenia, głosu końcowego prokuratora i jego skargi apelacyjnej wynika, że oskarżenie określiło swe granice przez uczynienie oskarżonemu zarzutu jedynie z tego fragmentu jego zachowania, które miało formę (postać) działania. Granicami oskarżenia nie zostało więc objęte zaniechanie (powstrzymanie się od działania) oskarżonego, czyli już następny wycinek rzeczywistości (inny fakt główny). Przedmiotem uwagi oskarżyciela publicznego przez cały tok postępowania była ta część zachowania oskarżonego, która objawiała się w jego aktywności fizycznej, a nie – w bezczynności. Te przeciwstawne formy zachowania miały swe źródło w całkowicie różnym nastawieniu psychicznym oskarżonego, do odpowiadających tym formom, fragmentów zdarzeń.

*Odmienne zachowania sprawcze nie były współczesne nawet w części. Słusznie kasacja zwraca uwagę na to, co przy analizie przypisanego czynu rzuca się w oczy: nieudzielenie pomocy nastąpiło **po** uprzednim odparciu zamachu. Oba fragmenty zdarzenia (ich opisy) przedzielone nadto zostały określeniem „następnie”. W myśl art. 6 § 1 k.k., czyn zabroniony uważa się za popełniony w czasie, w którym sprawca działał. Gdy skutek jest znamieniem czynu, a więc przy przestępstwach materialnych np. z art. 156 § 3 k.k., czas nastąpienia skutku może być inny niż czas działania. Obrazowo to wyrażając „czasem popełnienia przestępstwa jest czas czynu, a nie czas wystąpienia skutku” (A. Zoll [w:]*

Komentarz do kodeksu karnego. Część ogólna, red. K. Buchała, Warszawa 1994, s. 31). Zatem w innym czasie miał być popełniony zarzucony czyn niż popełniony został czyn zabroniony.

*Co jednak najważniejsze, pierwotnym warunkiem pozostania w granicach oskarżenia, o których mowa w art. 399 § 1 k.p.k., jest istnienie (zachowanie) choć części wspólnych znamion czynu zarzuconego i przypisanego. Podstawa faktyczna odpowiedzialności, na której zbudowane zostało oskarżenie, tylko wtedy nie ulegnie zmianie, „gdy choćby część działania lub zaniechania przestępnego pokrywa się z działaniem lub zaniechaniem przestępnym” zarzuconym w akcie oskarżenia (S. Śliwiński: *Polski proces karny przed sądem powszechnym. Zasady ogólne*, Warszawa 1948, s. 447, cyt. przez W. Waltoś: *Zarys systemu*. Wyd. siódme, Warszawa 2003, s. 25).*

Tak więc, określenia (opisy) czynu zarzucanego i przypisanego muszą mieć jakiś wspólny obszar, wyznaczony cechami (znamionami) tych czynów. Chociażby fragmenty obrazów czynów muszą się nakładać, aby pozostać w granicach wskazanych w art. 399 § 1 k.p.k. Jeżeli zachodzi relacja: czyn dozwolony – czyn zabroniony, czyli zachowanie o znamionach określonych w ustawie (art. 115 § 1 k.k.), to tym bardziej czyny takie nie mają wspólnego pola, które mieściłoby się w granicach oskarżenia. Innymi słowy, jeżeli oskarżyciel zarzucił oskarżonemu zachowanie – jak się okazało – dozwolone, w szczególności działanie w ramach ustawowego kontratypu znoszącego bezprawność tego zachowania, to inne zachowanie wypełniające znamiona czynu zabronionego całkowicie znajduje się poza granicami wyznaczonymi przez art. 399 § 1 k.p.k., czyli granicami oskarżenia.

Toteż, w razie stwierdzenia, że oskarżony działał w obronie koniecznej, rozpoznanie oskarżenia go o czyn z art. 162 § 1 k.k. popełniony wobec sprawcy zamachu, możliwe jest wyłącznie w trybie art. 398 k.p.k.

Dla przyjęcia tożsamości (identyczności) czynu, uprawniającej do postąpienia w myśl art. 399 § 1 k.p.k., nie wystarczy więc tożsamość podmiotu przestępstwa, przedmiotu przestępstwa (zamachu, ochrony) i miejsca czynu, a nawet i tożsamość pokrzywdzonego.

Identyczność czynu, wyznaczająca granice oskarżenia, jest zachowana najpierw wtedy, gdy nie ulega wątpliwości, że oskarżony dopuścił się czynu zabronionego przez ustawę karną, tyle że czyn ten został wadliwie zakwalifikowany a niekiedy także – źle określony (opisany). Jeżeli prokurator oskarżył o zachowanie, które okazało się czynem dozwolonym, to ujawnienie się okoliczności świadczących o popełnieniu przez oskarżonego następnie czynu zabronionego otwierało dwie drogi procedowania: przewidzianą w art. 398 k.p.k. albo określoną w art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k..”

1.2.3. Zasada dostatecznej ustawowej określoności czynu i kary. Dopuszczalność stanowienia odpowiedzialności za wykroczenie w przepisach porządkowych

przepisy: art. 42 Konstytucji RP; art. 1 k.w.; art. 54 k.w

hasła: Zasady odpowiedzialności karnej; zasada ustawowej wyłączności; przepisy porządkowe

Wyrok SN z dnia 9 czerwca 2005 r. (sygn. akt 41/05)

Z uzasadnienia:

„Nie ulega wątpliwości, iż art. 42 ust 1 Konstytucji RP wyraża szereg fundamentalnych zasad prawa represyjnego. Wśród nich zasadę nullum crimen sine lege poenali anteriori. Wynika z niej obowiązek określenia znamion czynu zabronionego w akcie normatywnym o charakterze ustawowym. Czyn zabroniony i rodzaj oraz wysokość kar oraz zasady ich wymierzania muszą zostać określone bezpośrednio w ustawie, przy czym jednak Konstytucja nie wyklucza doprecyzowania niektórych elementów przez akty podustawowe. Rola takiego aktu w takim przypadku polega na dookreśleniu pewnych elementów czynu zabronionego, który jako taki został uznany przez ustawodawcę. Istotne – zwłaszcza dla niniejszych rozważań – jest to, iż podstawowe znamiona czynu zabronionego muszą zostać

określone w ustawie w sposób odpowiadający pewnym minimalnym wymogom precyzji, tak aby adresat normy prawnej mógł się zorientować na podstawie samej tylko ustawy co do zasadniczej treści ustanowionego zakazu. W tymże powołanym przepisie Konstytucja ustanawia też zakaz karania za czyn, który nie był zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w chwili jego popełnienia (zasada *lex poenalis retro non agit*).

Zakres przedmiotowy stosowania tychże wspomnianych gwarancji wyznacza konstytucyjne pojęcie „odpowiedzialności karnej”. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego wyrażonej w uzasadnieniu wyroku z 8 lipca 2003 r. wydanego w sprawie 810/02 (OTK – A 2003/6/62) tenże zakres stosowania art. 42 Konstytucji obejmuje nie tylko odpowiedzialność karną w ścisłym tego słowa znaczeniu, a więc odpowiedzialność za przestępstwa, ale również inne formy odpowiedzialności prawnej związane z wymierzaniem kar wobec jednostki. Stąd też przedstawione zasady konstytucyjne obejmują różne dziedziny prawa represyjnego, w tym i prawo wykroczeń.

Jest to tym bardziej niewątpliwe, gdy uwzględni się fakt recypowania w art. 1 kw owych wyrażonych w art. 42 Konstytucji RP wspomnianych zasad. Tenże przepis wszak stanowi, iż za wykroczenie nie może być uznany czyn jeżeli został popełniony przez sprawcę w chwili kiedy nie był jeszcze – jako taki – określony w ustawie. Nadto z treści tego przepisu wynika, iż nie wolno wymierzać danej osobie dowolnej kary, która nie została w ustawie określona w chwili popełnienia czynu będącego wykroczeniem, a także to że i odnośnie takich czynów istnieje zakaz wstecznego działania ustawy.

Poczynione w toku rozpoznawania kasacji ustalenia pozwalają uznać, iż tak ów przepis art. 42 ust 1 Konstytucji RP, jak i tenże przepis art. 1 § 1 kw zostały w sposób rażąco naruszone przez Sąd Rejonowy w P. przy wydaniu zaskarżonego nią wyroku, co – w konsekwencji – doprowadziło do niesłusznego skazania Jacka B. za to przypisane mu wykroczenie.

Nie ulega jednak wątpliwości, iż sąd – w toku rozpoznawania sprawy – jest uprawniony do samodzielnej oceny, czy mający w niej zastosowanie akt normatywny niższego rzędu niż ustawa jest zgodny z ustawą lub Konstytucją. Przy czym mimo że sądowej kontroli legalności aktów normatywnych niższych rangą niż ustawa poddano wszystkie tego rodzaju akty, kompetencje sądu do jej sprawowania są ograniczone do dokonywania tzw. kontroli konkretnej. Oznacza ona, że sąd może badać konstytucyjność aktu normatywnego, który ma mieć zastosowanie w rozpoznawanej sprawie.

W judykaturze i doktrynie przyjmuje się, że to z art. 178 ust. 1 Konstytucji, który stanowi iż „sędziowie w sprawowanie swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom”, wynikają dla sądów te uprawnienia do samodzielnej oceny i ustalenia zgodności podstawowych aktów normatywnych z ustawami, przy okazji rozpatrywania spraw cywilnych, karnych i innych, a w razie stwierdzenia ich niezgodności z ustawami, odmowy ich zastosowania w konkretnej sprawie. Skoro bowiem tenże przepis Konstytucji określa prawo i obowiązek stosowania przez sędziów ustawy, to wynika stąd i ich powinność odmowy zastosowania niezgodnego z ustawą podustawowego przepisu normatywnego (por. Z. Jarosz, S. Zawadzki – *Prawo konstytucyjne* – Warszawa 1987 s. 532; L. Garlicki – *Trybunał Konstytucyjny a rola sądów w ochronie konstytucyjności prawa* – P i P nr 2/1986 str. 40; A. Józefowicz – *Uprawnienia sądów w zakresie badania zgodności prawa* – P i P 1990 nr 1 str. 74; K. Kręcisz – glosa do postanowienia SN z 7.VI.2002 r. I KZP 17/02 – *Prz. Sejm.* 2002/5/134, T. Kuczyński glosa do wyroku SN z 1.VII.1999 I PKN 133/00, OSP 2001/4/57).

Trafnie zatem Sąd Najwyższy w wyroku z 24 czerwca 1993 r. wydanym w sprawie III KRN 100/93 stwierdził, iż „sądy, w tym i Sąd Najwyższy, nie mogą wprowadzić generalnie kwestionować mocy wiążącej uchwały organu samorządowego, jednakże w wypadku gdyby uchwała taka miała stanowić podstawę odpowiedzialności karnej, sądom wolno odmówić jej zastosowania, jeżeli stwierdzą, że została ona wydana z przekroczeniem ustawowego upoważnienia”. Orzeczenie to spotkało się z pełną aprobatą (por. glosa Ryszarda A. Stefańskiego – OSP 1994/7-8/148; Zbigniew Doda, Jan Grajewski – „Węzłowe problemy postępowania karnego w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego za lata 1991 – 1994” – PS 1996/05/ str 31).

Takowej kontroli przepisów uchwały Rady Miejskiej w Poznaniu z 16 stycznia 1996 r. Nr XXX/207/II/96 określającej warunki prowadzenia handlu okrężnego w tym mieście zaniechał Sąd

Rejonowy w P. przy wydaniu zaskarżonego wyroku, skoro w pełni aprobował orzeczenie Kolegium do Spraw Wykroczeń skazujące Jacka B. za czyn w tejże uchwale określony.

Tymczasem tenże § 6-ty uchwały stanowi, że osoby naruszające (wskazane w poprzedzających go przepisach) postanowienia uchwały podlegają karze grzywny zgodnie z zasadami i trybem przewidzianym w prawie o wykroczeniach. To właśnie ten tak zredagowany przepis był podstawą wymiaru kary orzeczonej wobec obwinionego.

Nie ulega przy tym wątpliwości to, że organy samorządu terytorialnego mogą wprawdzie wydawać przepisy porządkowe na podstawie art. 40 ust 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. Nr 16 poz. 95 z późn. zm.), ale tylko w zakresie nie uregulowanym w odrębnych ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących, a nadto tylko wtedy gdy jest to niezbędne dla ochrony życia lub zdrowia obywateli oraz zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego. Nadto stosownie do treści ust 4 tegoż przepisu, te przepisy porządkowe mogą przewidywać za ich naruszeniem karę grzywny wymierzoną w trybie i na zasadach określonych w prawie o wykroczeniach.

W wspomnianym już uzasadnieniu wyroku z 8 lipca 2003 r. Trybunał Konstytucyjny stwierdził iż wobec jednoznacznego brzmienia wspomnianego art. 42 ust 1 Konstytucji, wyrażającego zasadę wyłączności ustawy w sferze prawa represyjnego, należy przyjąć, że organy samorządu terytorialnego nie mogą ustanawiać kary grzywny ani nawet określić jej granic, a jedynie wskazywać na sankcje przewidziane przez szczegółowe przepisy o wykroczeniach, w szczególności w art. 54 kw. Równocześnie Trybunał zauważył iż stosowne regulacje uchwały Rady Miejskiej w Łodzi (której § 4 dotyczył identycznego zapisu jak ten zawarty w § 6 uchwały Rady Miejskiej w Poznaniu i która to uchwała regulowała także zasady prowadzenia handlu w miejscach innych niż wyznaczone) stanowią wyłącznie określenie normy sankcjonowanej (zakazu) której naruszenie prowadzi do odpowiedzialności wynikającej z kodeksu wykroczeń. W tym kontekście art. 54 kodeksu wykroczeń stosuje się wyłącznie do naruszeń takich przepisów porządkowych, co do których wyraźnie zastrzeżono, że ich naruszenie podlega odpowiedzialności karnoadministracyjnej. Takowego zastrzeżenia nie posiada z pewnością ów § 1 uchwały Rady Miejskiej w Poznaniu w oparciu o który to przepis zakwalifikowano to przypisane Jackowi B. przedmiotowe wykroczenie. Powołany przez Kolegium do Spraw Wykroczeń przy Sądzie Rejonowym w Poznaniu przepis § 6 tejże uchwały Rady Miejskiej w P. jako podstawa prawna wymierzonej temuż Jackowi B. kary, nie może też być podstawą jego odpowiedzialności za to wykroczenie, gdyż w istocie (jak to już odnotowano) nie zawiera on oznaczonej wyraźnie sankcji karnej. Wymogu tegoż niezbędności nie może zastąpić zawarte w tym przepisie ogólne (przytoczone powyżej) odesłanie do prawa o wykroczeniach. Nie ulega jednak wątpliwości iż przepis przewidujący odpowiedzialność za wykroczenie powinien być tak sformułowany by między innymi przewidywał wyraźnie oznaczoną sankcję. Wynika to jednoznacznie z treści omawianego już powyżej art. 42 ust. 1 Konstytucji RP i art. 1 kw, a pośrednio także z tegoż (również przytoczonego) art. 40 ust 4 ustawy o samorządzie terytorialnym. Podzielić należy te wyrażone już w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądy, iż przy tworzeniu przepisów o charakterze porządkowym, mających wyjaśnić swą treścią „dyspozycję” przepisu o charakterze „blankietowym” zawierającego już konkretną sankcję (jak np. art. 54 kw) wystarczające byłoby ogólne odesłanie do odpowiedzialności przewidzianej w tym przepisie, jeśli tylko przewidywana kara grzywny miałaby być równa tej, którą ten przepis przewiduje. Takie odesłanie do sankcji przewidzianej w przepisie kodeksu wykroczeń (prawie materialnym) uznać jednak należy za minimum wymagań w tym zakresie (por. uzasadnienie wyroku SN z 24.VI.1993 III KRN 100/93 OSNKW 1993/9-10/62; wyrok SN z 4.XII.2001 V KKN 293/01 – niepublikowany).

Innymi słowy uchwały Rady Miejskiej aby spełniać minimalne standardy poprawności legislacyjnej, winny odsyłać do konkretnego przepisu kodeksu wykroczeń i określać konsekwencje prawno-materialne wobec tych podmiotów których te uchwały dotyczą. Tymczasem owa uchwała Rady Miejskiej w Poznaniu, która stanowiła podstawę skazania Jacka B. w niniejszej sprawie nie spełnia nawet tych minimalnych kryteriów poprawności techniki legislacyjnej w omawianym zakresie, niewątpliwie bowiem nie odsyła ona do konkretnego przepisu kodeksu wykroczeń i jednoznacznie nie określa wobec sprawcy prawnomaterialnych konsekwencji naruszenia przez niego zawartych w niej przepisów.

W tym stanie rzeczy zasadność kasacji jest niewątpliwa. Konsekwencją takiej oceny było też uwzględnienie zawartego w niej wniosku dotyczącego uchylenia zaskarżonego wyroku i utrzymanego w nim mocy orzeczenia Kolegium do Spraw Wykroczeń oraz uniewinnienie Jacka B. od popełnienia zarzucanego mu czynu. Z wskazanych bowiem powyżej względów ten powołany w orzeczeniu Kolegium i aprobowany następnie przez Sąd Rejonowy w zaskarżonym wyroku przepis § 6 uchwały kreującej w tychże rozstrzygnięciach odpowiedzialności karnoadministracyjną Jacka B. za przypisane mu wykroczenie, z powodu tych tak istotnych swoich braków redakcyjnych w takim swoim kształcie nie mógł w ogóle – w przypadku naruszenia owych postanowień tejże uchwały Rady Miejskiej w Poznaniu z dnia 16 stycznia 1996 r. ustanawiać takiej odpowiedzialności. Stąd też – w konsekwencji – Jacka B. należało uniewinnić od popełnienia tego zarzucanego mu czynu .”

1.2.4. Wyłączenie sędziego.

przepisy: 40 § 3 k.p.k.

hasła: wyłączenie sędziego; kasacja

Postanowienie SN z dnia 14 czerwca 2005 r. (sygn. akt V KZ 20/05)

[Z uzasadnienia:](#)

„W świetle treści art. 40 § 3 k.p.k. i jednolitej interpretacji tego przepisu zarówno w doktrynie jak i orzecznictwie Sądu Najwyższego (także publikowanym), sędzia który brał udział w wydaniu orzeczenia zaskarżonego kasacją, nie tylko nie może rozpoznawać kasacji, ale także nie może orzekać w kwestii jej dopuszczalności.”

1.2.5. Skarga na przewlekłość postępowania .

przepisy: ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki

hasła: skarga na przewlekłość postępowania

Postanowienie SN z dnia 16 czerwca 2005 r. (sygn. akt KSP 5/05)

[Z uzasadnienia:](#)

„Przepis art. 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843) zawiera taksatywnie wymienione rodzaje postępowań, w których stronom lub innym uczestnikom postępowania przysługuje prawo do złożenia skargi na przewlekłość postępowania. W katalogu postępowań wymienionych w tym przepisie ustawodawca nie wymienia jednak postępowania o naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, co oznacza, że w takim postępowaniu tego rodzaju skarga nie przysługuje”

1.2.6. Skarga na przewlekłość postępowania .

przepisy: ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki

hasła: skarga na przewlekłość postępowania

Postanowienie SN z dnia 16 czerwca 2005 r. (sygn. akt KSP 3/05)**Z uzasadnienia:**

„Przepis art. 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843) zawiera taksatywnie wymienione rodzaje postępowań, w których stronom lub innym uczestnikom postępowania przysługuje prawo do złożenia skargi na przewlekłość postępowania. W katalogu postępowań wymienionych w tym przepisie ustawodawca nie wymienia jednak postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przez organy adwokatury, co oznacza, że w tym postępowaniu taka skarga nie przysługuje.”

1.2.7. Wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu w sprawie skargi na przewlekłość postępowania.

przepisy: ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki

hasła: skarga na przewlekłość postępowania

Postanowienie SN z dnia 16 czerwca 2005 r. (sygn. akt SPK 12/05)**Z uzasadnienia:**

„Ustawa (z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki) nie zawiera uregulowań dotyczących wynagrodzenia pełnomocników z urzędu. Stosownie do treści art. 8 ust. 2 ustawy w sprawach nie uregulowanych w ustawie do postępowania toczącego się na skutek skargi sąd stosuje odpowiednio przepisy o postępowaniu zażaleniowym obowiązujące w postępowaniu, którego skarga dotyczy, a więc w niniejszej sprawie przepisy Kodeksu postępowania karnego. W tym przypadku odpowiednim przepisem jest art.618 § 1 pkt 11 i § 2 k.p.k. w zw. z § 14 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348; zm. Dz. U. Z 2003 r. Nr 97, poz. 887 i Nr 212, poz. 2073).”

1.2.8. Zmiana sposobu użytkowania obiektu budowlanego .

przepisy: art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane; art. 93 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane

hasła: pozakodeksowe przepisy karne; prawo budowlane; prawo intertemporalne; ustawa względniejsza

Postanowienie SN z dnia 24 czerwca 2005 r. (sygn. akt III KK 66/05)**Z uzasadnienia:**

„(...)zmiana sposobu użytkowania obiektu budowlanego wbrew uregulowaniom prawa budowlanego, na mocy ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 80, poz. 718), uległa depenalizacji . Na mocy art. 1 pkt 70 lit. „b” przepis art. 93 pkt 4 otrzymał nowe brzmienie...”, w świetle którego jedynie przystąpienie do budowy lub prowadzenia robót budowlanych bez dopełnienia wymagań określonych w przepisach prawa

budowlanego było wykroczeniem. Ustawa ta weszła w życie 11 lipca 2003 r. i z tym dniem zmiana sposobu użytkowania obiektu budowlanego bez zgody właściwego organu administracji publicznej przestała być wykroczeniem. Odnotować jedynie wypada, że na czas do 31 maja 2004 r. W tym dniu bowiem weszła w życie kolejna nowelizacja Prawa budowlanego (ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy – Prawo budowlane – Dz. U. Nr 93, poz. 888), która w nieco inny sposób, ale jednak ponownie wprowadziła odpowiedzialność za zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części bez wymaganego zgłoszenia albo pomimo wniesienia sprzeciwu.”

1.2.9. Niedopuszczalność przyjęcia przekroczenia granic obrony koniecznej .

przepisy: art. 25 k.k.

hasła: obrona konieczna; przekroczenie granic obrony koniecznej

Postanowienie SN z dnia 15 czerwca 2005 r. (sygn. akt III KK 225/04)

[Z uzasadnienia:](#)

„Nie ma podstaw (do oceny) zachowania skazanego przez pryzmat art. 25 § 1 k.k., czego domaga się kasacja(...). Kompleksowa ocena całego zdarzenia nie może pomijać faktu wyłączenia przez skazanego termy w chwilę po tym, gdy pokrzywdzony ją włączył. Odwołując się do realiów, w jakich przyszło skazanemu żyć, do konfliktu z teściem m.in. na tle opłat za media, słusznie ustalono, że ten fakt był początkiem zdarzenia, był niewątpliwym dążeniem skazanego do konfrontacji z nieprzychylnym mu pokrzywdzonym. Wyluczając termę musiał się liczyć z przeciwdziałaniem i to niewątpliwie nieparlamentarnym ze strony pokrzywdzonego. I do takiego przeciwdziałania doszło, a przebieg kontrakcji pokrzywdzonego i dalsze wydarzenia polegające m.in. na wzajemnej szarpaninie obu mężczyzn w przedpokoju w pobliżu łazienki, obelgi pokrzywdzonego, wypychanie go z pokoju, kolejna szarpanina, uderzenie pokrzywdzonego w twarz, po którym nastąpił bardzo silny krwotok z nosa, wreszcie przewrócenie go na podłogę i duszenie, aż do skutku w postaci śmierci zostały prawidłowo ustalone. Przebieg tego zachowania obu mężczyzn, z uwagi na jego konfrontacyjny charakter, nie pozwala na zastosowanie instytucji obrony koniecznej, bowiem zdarzenia tego, bez dokonywania sztucznych podziałów nie można oceniać w kategoriach ataku i obrony. Wzajemność bowiem akcji i kontrakcji (niezależnie od podziału na słowne i fizyczne), ataku i obrony, wyklucza możliwość uznania, że skazany podjął działania obronne, odpierając bezprawny zamach na pozostające pod ochroną prawa dobro. Skoro nie było takiej sytuacji, przeto nie można zasadnie twierdzić, że pozbawienie (pokrzywdzonego) życia wynikało jedynie z przekroczenia przez skazanego granic obrony koniecznej.”

Omówienie:

.

1.2.10. Przedwczesne złożenie wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku.

przepisy: art. 422 § 1 k.p.k.; art. 16 § 2 k.p.k.

hasła: terminy; uzasadnienie orzeczenia; pouczenie

Postanowienie SN z dnia 6 lipca 2005 r. (sygn. akt IV KZ 18/05)

[Z uzasadnienia:](#)

1. „(...) czynność złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku może być dokonana skutecznie wyłącznie po ogłoszeniu wyroku. Treść art. 422 § 1 k.p.k. nie pozostawia

w tej kwestii żadnych wątpliwości, określając precyzyjnie nie tylko moment upływu terminu do złożenia wniosku, lecz także moment, od którego termin ten biegnie (data ogłoszenia wyroku, albo – w wypadku określonym w art. 422 § 2 k.p.k. – data doręczenia wyroku). W pełni logiczne jest zatem przyjęcie, że zarówno wniosek złożony przed ogłoszeniem (doręczeniem) wyroku, jak i wniosek złożony po upływie siedmiodniowego terminu zawitego – nie spełniają formalnego warunku, określającego czas złożenia wniosku. Formalne sprecyzowanie granic czasowych (terminu), w jakich wniosek może być złożony skutecznie znajduje zrozumiałe i racjonalne uzasadnienie. Decyzję w przedmiocie zaskarżenia wyroku można przecież podejmować dopiero z chwilą powzięcia wiadomości o jego treści, a pozostający do dyspozycji strony okres siedmiu dni jest z pewnością wystarczający do jej podjęcia.”

2. „(...) przyczyną niezłożenia wniosku w terminie wskazanym w ustawie było błędne przekonanie o możliwości złożenia go przed ogłoszeniem wyroku. Gdyby nie zostało ono zakomunikowane Sądowi w piśmie skierowanym do Sądu, kwestia ta pozostawałaby bez znaczenia dla niniejszych rozważań. Jednakże z chwilą złożenia przez oskarżyciela posiłkowego wniosku który nie mógł być skuteczny, powstała sytuacja, o której mowa w art. 16 § 2 k.p.k., a mianowicie potrzeba udzielenia stronie informacji, że jej wniosek – jeżeli ma wywołać związany z nim skutek prawny – musi być ponowiony lub podtrzymany w terminie określonym w art. 422 § 1 k.p.k. Niezależnie bowiem od faktu, że podjęcie czynności zmierzającej do zaskarżenia wyroku, który jeszcze nie zapadł musi budzić zdumienie i stanowi wypadek zupełnie wyjątkowy – nie można wówczas zaniechać udzielenia stronie procesowej odpowiedniej informacji. Jej brak spowodował in concreto stan, w którym oskarżyciel posiłkowy pozostawał w uzasadnionym przekonaniu, że złożony przez niego wniosek jest skuteczny i nie budzi zastrzeżeń formalnych. Jest to stan zbliżony, a co do skutku identyczny, z tym, jaki wywołuje mylne pouczenie strony. Trzeba przy tym podkreślić, że jego skutkiem może być utrata uprawnienia do wniesienia środka zaskarżenia. Takiemu właśnie skutkowi zapobiegać ma instytucja określona w art. 16 § 2 k.p.k., statuująca zasadę informacji procesowej, wynikającą z dyrektywy zachowania lojalności wobec stron i uczestników postępowania.

Należało zatem potwierdzić trafność tego argumentu zażalenia, który wskazuje na znaczenie braku stosownej informacji Sądu dla skutku w postaci niedotrzymania ustawowego terminu do złożenia wniosku. Oskarżyciel posiłkowy nie werbalizuje wprawdzie wprost wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku, niemniej – wskazując rzeczywistą przyczynę niezłożenia wniosku w ustawowym terminie, w postaci milczącej akceptacji wniosku złożonego przedwcześnie – należy przyjąć, że treść tej części zażalenia zmierza de facto do uchylecia się od negatywnych skutków braku wymaganej informacji, co stanowi przecież merytoryczną istotę wniosku o przywrócenie terminu. Wniosek ten zgodnie z właściwością (art. 126 § 2 k.p.k.) należało przekazać do rozpoznania (sądowi właściwemu)”

1.2.11. Terminy – dni uznane przez ustawę za wolne od pracy .

przepisy: art. 123 § 3 k.p.k.

hasła: terminy

Postanowienie SN z dnia 6 lipca 2005 r. (sygn. akt IV KZ 19/05)

[Z uzasadnienia:](#)

„Zgodnie z aktualnym orzecznictwem Sądu Najwyższego charakter (dnia ustawowo wolnego od pracy) mają wyłącznie niedziele oraz dni, które ustawa uznaje za dni wolne od pracy (por. postanowienie z dnia 24 listopada 2003 r. IV KZ 43/03 – OSNKW 2004 z. 1, poz. 8 odwołujące się do ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy – Dz. U. Nr 4, poz. 28 ze zm.). Pogląd taki został też wyrażony w uchwale 7 sędziów SN z dnia 25 kwietnia 2003 r. III CZP 8/03 (OSNC 2004, z. 1, poz. 1) i jako wpisany do księgi zasad prawnych obowiązuje inne składy orzekające Sądu Najwyższego. (...) Trzeba również przypomnieć, że tam gdzie ustawodawca chce zrównać, z omawianego punktu widzenia, tzw. wolną

sobotę – z dniem ustawowo wolnym od pracy, to wyraźnie tak stanowi (np. art. 12 § 5 ordynacji podatkowej)”

1.3. Orzecznictwo Izby Wojskowej SN

1.3.1. Obrona obligatoryjna.

przepisy: art. 79 § 4 k.p.k.

hasła: obrona obligatoryjna;

Postanowienie SN z dnia 18 maja 2005 r. (sygn. akt WZ 5/05)

Z uzasadnienia:

„Zauważyć należy, że po zmianie redakcji art. 79 § 4 k.p.k. i ustaleniu przez biegłych, że poczytalność oskarżonego nie budzi wątpliwości, uchYLENIE obrony obligatoryjnej z urzędu nie następuje *ex lege*. Kwestię dalszego jej trwania, gdy poczytalność oskarżonego nie budzi wątpliwości (zarówno w chwili czynu jak i w czasie postępowania) pozostawiono do uznania sądu. Decyzję swą sąd winien zatem wyraźnie określić. W przedmiotowej sprawie tego nie uczynił, wręcz przeciwnie z czynności konkludentnych prezesa sądu (zawiadomienie adwokata o terminie rozprawy apelacyjnej jako obrońcy z urzędu) wynika, że prezes sądu widział potrzebę udziału obrońcy w rozprawie, bo nie podjął decyzji o cofnięciu jej w postępowaniu apelacyjnym. Sąd nie wypowiadając się w tej kwestii, lecz prowadząc rozprawę pod nieobecność obrońcy z urzędu, dopuścił się obrazy przepisów postępowania (...) Gdyby bowiem przyjąć, że sąd prowadząc rozprawę apelacyjną, po stwierdzeniu nieobecności obrońcy z urzędu uznał jego obecność za zbędną, to nie ogłaszając tej decyzji, bezspornie obraziłby art. 79 § 4 k.p.k. Po podjęciu takiej decyzji na rozprawie, sąd winien także umożliwić oskarżonemu rozważenie czy w ramach prawa do skorzystania z pomocy obrońcy nie ustanowi on obrońcy z wyboru. Nie umożliwiając oskarżonemu skorzystania z pomocy obrońcy (z wyboru) sąd obraził również art. 6 k.p.k.”

1.3.2. Postanowienie o przedłużeniu tymczasowego aresztowania a zasada *ne bis in idem*.

przepisy: art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.; art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.; art. 253 § 1 k.p.k.

hasła: przedłużenie tymczasowego aresztowania; zasada *ne bis in idem*; prawomocność materialna

Postanowienie SN z dnia 16 czerwca 2005 r. 2005 r. (sygn. akt WZ 56/05)

- Z uzasadnienia:

„W sprawie zachodzi przesłanka procesowa w postaci zakazu *ne bis in idem* (nie dwa razy o to samo), bowiem postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 18 maja 2005r., sygn. akt: Cs. 28/05, w wyniku rozpoznania przez Sąd Najwyższy w dniu 7 czerwca 2005r. złożonego na nie zażalenia obrońcy podejrzanego, stało się prawomocne. Następstwem prawomocności tego orzeczenia jest zakaz kolejnego orzekania w tej samej kwestii (patrz szerzej na ten temat uchwała SN z dnia 21 października 2003r., sygn. akt: I KZP 31/03, OSNKW 2003, Z. 11-12, poz. 95).”

- Omówienie:

Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie na wniosek prokuratora przedłużył o dalsze trzy miesiące okres stosowania tymczasowego aresztowania. Zażalenie od tego postanowienia wniósł podejrzanym postulując jego zmianę przez zastosowanie w miejsce aresztu tymczasowego - dozór przełożonego

wojskowego. Wcześniej Sąd Najwyższy nie uwzględnił zażalenia obrońcy podejrzanego na to samo postanowienie, przy czym argumenty obrońcy były podobne do tych, na które powoływał się następnie podejrzanym.

- [Zdanie odrębne SSN Marka Pietruszyńskiego od postanowienia Sądu Najwyższego-Izby Wojskowej z dnia 16 czerwca 2005 r., sygn. akt WZ 56/05 odnośnie sposobu rozstrzygnięcia.:](#)

„Kwestionuję sposób rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego prowadzący do uznania, że postanowienie sądu pierwszej instancji, przedłużające stosowanie tymczasowego aresztowania wobec podejrzanego, które nie zostało uchylone w wyniku rozpoznania zażalenia obrońcy podejrzanego, zyskało walor prawomocności w sensie materialnym i formalnym, i w tym zakresie podzielam argumenty zawarte w glosach krytycznych do powołanej uchwały Sądu Najwyższego autorstwa J. Izydorczyka (Pal. 2004, nr 9-10, s. 250-261) i A. Skuzy (PiP 2004, nr 12, s. 124-128). Moim zdaniem słusznie podniesiono w glosach, że okoliczność, iż orzeczenie nie jest zaskarżalne w drodze zwyczajnych środków zaskarżenia, co jest warunkiem prawomocności formalnej, nie uzasadnia przyjęcia, iż każde niezaskarżalne orzeczenie staje się zarazem prawomocne materialnie, tworząc stan rzeczy osądzonej. Opowiadam się za poglądem prezentowanym w glosach, że decyzje rozstrzygające w procesie karnym kwestie incydentalne, nie wpływające na przedmiot procesu karnego, a więc kwestię odpowiedzialności karnej określonej osoby za określony czyn, ani możliwość dalszego prowadzenia postępowania, nie zyskują waloru prawomocności materialnej. Przymiotu takiej prawomocności nie uzyskują orzeczenia w przedmiocie środków zapobiegawczych, które są zawsze decyzjami w kwestii incydentalnej, gdyż, co słusznie wskazano w glosach, są one ze swej natury odwoływalne (tak samo A. Błachnio-Parzych, M. Hudzik, J. Pomykała - Przegląd glos do orzeczeń Izby Karnej I Izby Wojskowej Sądu Najwyższego z zakresu prawa karnego procesowego, Warszawa 2005). Wskazał to również Sąd Najwyższy w postanowieniu z 22 czerwca 1999 r. I KZP 20/99 (OSNKW 1999 r., z. 7-8, pz. 43) stwierdzając, że postanowienie o zastosowaniu środka zapobiegawczego nie nabiera nigdy cech prawomocności materialnej i może być zawsze uchylone lub zmienione w toku postępowania. Pogląd ten, moim zdaniem, zachowuje swoją aktualność na gruncie decyzji o przedłużeniu stosowania tymczasowego aresztowania. Rację należy przyznać zatem J. Izydorczykowi, że zakaz ne bis in idem działa na zewnątrz w stosunku do innych ewentualnych procesów i oznacza, że nie można osądzać tego samego oskarżonego dwa razy o ten sam czyn, nie można przeciw niemu prowadzić dwukrotnie tego samego stadium postępowania w tej samej sprawie, gdy zostało ono zakończone ostatecznie, ale zakaz ten nie wyłącza możliwości wielokrotnego stosowania lub uchylania i ponownego stosowania wobec tej samej osoby środków zapobiegawczych, warunkowanych tylko przesłanką ogólną oraz przesłankami szczególnymi. Uchylenie środka zapobiegawczego w określonych przypadkach będzie obowiązkiem sądu lub prokuratora (art. 253§1 k.p.k.). Zatem gdyby decyzji w przedmiocie środka zapobiegawczego przyznać, po rozpoznaniu uprzednio wniesionego środka odwoławczego, przymiot prawomocności materialnej to nowa decyzja o jego uchyleniu naruszałaby powagę rzeczy osądzonej. Takiej sytuacji zaakceptować nie można. Skutkiem odrzucenia poglądu o prawomocności materialnej decyzji niestanowczych w przedmiocie środka zapobiegawczego będzie powinność rozpoznania przez sąd odwoławczy wszystkich wniesionych w terminie i spełniających pozostałe warunki formalne zażaleń. Tym samym nie zostanie naruszona fundamentalna zasada prawa do obrony.

Powyższe argumenty uzasadniają stwierdzenie, że Sąd Najwyższy powinien w przedmiotowej sprawie rozpoznać również zażalenie złożone przez podejrzanego.”

1.4. Pytania prawne

1.5. Bieżąca wokanda

- Sąd Najwyższy w dniu 28 lipca 2005 r. (godz. 9.00) rozpozna na posiedzeniu wnioski obrońców skazanego Lwa Rywin(a o wstrzymanie wykonania orzeczenia Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26 kwietnia 2004 r. zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 grudnia 2004 r. do czasu rozstrzygnięcia wniesionej kasacji. **(sygn. akt II KK 184/05)**

W dniu 8 czerwca 2005 r. wpłynęła do Sądu Najwyższego kasacja Prokuratora Generalnego, a dnia 9 czerwca br. kasacje obrońców skazanego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dn. 10 grudnia 2004 r. w sprawie skazanego Lwa Rywina. W kasacji Prokuratora Generalnego podniesiono zarzut rażącego i mającego wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów postępowania, polegającego na tym, iż Sąd Apelacyjny orzekając odmiennie co do istoty sprawy nie odniósł się do wszystkich zebranych w

sprawie dowodów oraz ustalonych istotnych okoliczności, a nadto dokonał wybiórczej i dowolnej oceny tegoż materiału, w następstwie czego doszło do wadliwej pod względem merytorycznym zmiany wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie przez uznanie, że oskarżony Lew Rywin był jedynie pomocnikiem do czynu z art. 230 k.k. w rozumieniu art. 18 § 3 k.k., a nie jego sprawcą po myśli art. 18 § 1 k.k. W związku z powyższym w kasacji wniesiono o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. obrońcy skazanego podnieśli w kasacjach zarzut rażącej obrazy przepisów prawa materialnego polegającej na błędnej interpretacji znamion przestępstwa określonego w art. 18 § 3 w zw. z art. 230 k.k. i w konsekwencji nietrafnym przyjęciu, że znamiona charakteryzujące stronę przedmiotową pomocnictwa określają czynność sprawczą jako ułatwienie bliżej nieokreślonym i niezindywidualizowanym osobom popełnienia czynu zabronionego, co sprawia, iż dla odpowiedzialności za pomocnictwo nie jest konieczne ustalenie, że czynności ułatwiania skierowane były do konkretnej osoby lub zindywidualizowanego kręgu osób oraz liczne zarzuty obrazy przepisów prawa procesowego w tym naruszenia przepisów procesowych stanowiącego bezwzględne przyczyny odwoławcze określone w art. 439 § 1 pkt 2 i pkt 9 k.p.k. obrońcy wnoszą o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, a także zmienionego nim wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26 kwietnia 2004 roku i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji.

2. Orzecnictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego.

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego

- **Zgłoszenie udziału Rzecznika Praw Obywatelskich w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej Tomasza D. dotyczącej art. 535 § 2 k.p.k.**

Rzecznik Praw Obywatelskich przedstawił następujące stanowisko: "art. 535 § 2 ustawy z dnia 6.06.1997 r. - Kodeks postępowania karnego jest niezgodny z art. 2 i art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 1 Konstytucji RP." Stosownie do art. 77 ust. 1 Konstytucji RP każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej. Podstawą odpowiedzialności odszkodowawczej w związku z wykonywaniem władzy publicznej może być także orzeczenie sądowe. W sprawach karnych właściwym postępowaniem służącym stwierdzeniu niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego jest postępowanie kasacyjne. Orzekając w sprawie stwierdzenia niezgodności z prawem działania sądu, Sąd Najwyższy może zgodnie z art. 535 § 2 Kpk uczynić to na posiedzeniu bez udziału stron oraz, oddalając kasację jako oczywiście bezzasadną, może nie sporządzić pisemnego uzasadnienia. Sąd Najwyższy oddala kasację jako oczywiście bezzasadną w formie postanowienia, co zwalnia go z obowiązku publicznego ogłoszenia orzeczenia. Przepis art. 535 § 2 Kpk w obecnym brzmieniu nie daje mocodawcy obrońcy możliwości dokonania rzetelnej oceny, czy oddalenie kasacji było wynikiem nienależytego wykonania zobowiązania przez obrońcę, czy też nastąpiło z innych przyczyn.

(źródło: www.brpo.gov.pl)

Pełny tekst stanowiska RPO: <http://www.brpo.gov.pl/wys/36896w01.pdf>

3. Prace legislacyjne

3.1 Akty normatywne dotyczące prawa karnego

- **Prezydent RP podpisał** ustawę z dnia 6 maja 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, (podpisana 8 lipca 2005 r.)

U S T A W A

z dnia 6 maja 2005 r.

o zmianie ustawy - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia

Art. 1. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. Nr 106, poz. 1148, z 2003 r. Nr 109, poz. 1031 i Nr 213, poz. 2081 oraz z 2004 r. Nr 128, poz. 1351) w art. 101 § 2 otrzymuje brzmienie:

"§ 2. Uprawniony do uchylenia prawomocnego mandatu karnego jest sąd właściwy do rozpoznania sprawy, na którego obszarze działania została nałożona grzywna. W przedmiocie uchylenia mandatu karnego sąd orzeka na posiedzeniu. W posiedzeniu ma prawo uczestniczyć ukarany, organ, który lub którego funkcjonariusz nałożył grzywnę w drodze mandatu albo przedstawiciel tego organu oraz ujawniony pokrzywdzony. Przed wydaniem postanowienia sąd może zarządzić stosowne czynności w celu sprawdzenia podstaw do uchylenia mandatu karnego."

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

- **Prezydent RP podpisał** ustawę z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, (podpisana 11 lipca 2005 r.)

U S T A W A

z dnia 3 czerwca 2005 r.

o zmianie ustawy - Kodeks karny

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 89, poz.. 555, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 101 w § 1:

a) po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

"2a) 15 - gdy czyn stanowi występki zagrożony karą pozbawienia wolności przekraczającą 5 lat,"

b) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

"4) 5 - gdy chodzi o pozostałe występki",

c) uchyla się pkt 5;

2) art. 102 otrzymuje brzmienie:

"Art. 102. Jeżeli w okresie przewidzianym w art. 101 wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność popełnionego przez nią przestępstwa określonego w § 1 pkt 1-3 ustaje z upływem 10 lat, a w pozostałych wypadkach - z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu."

Art. 2. Do czynów popełnionych przed wejściem w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy Kodeksu karnego o przedawnieniu w brzmieniu nadanym tą ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 1999 r. Nr 64, poz. 729, Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027, Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 121, poz. 1142, Nr 179, poz. 1750, Nr 199, poz. 1935, Nr 228, poz. 2255, 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 243, poz. 2426.

3.2 Prace legislacyjne rządu

brak

3.3 Prace legislacyjne Sejmu i Senatu RP

3.3.1 SEJM

brak

3.3.1.2 Prace komisji sejmowych

brak

3.3.2 SENAT

3.3.2.1 Posiedzenie Senatu z dnia 15 lipca 2005 r

- **STANOWISKO Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary. (Ustawa przyjęta z poprawkami)** [tekst projektu w załączniku oznaczonym jako „z1”, dodatkowe informacje: <http://www.senat.gov.pl/k5/pos/pos.htm>]

U C H W A Ł A

SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 15 lipca 2005 r.

w sprawie ustawy o zmianie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 30 czerwca 2005 r. ustawy o zmianie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, wprowadza do jej tekstu następujące poprawki:

- 1) w art. 1 w pkt 2 wyraz "średnik" zastępuje się wyrazem "przecinek";
- 2) w art. 1 w pkt 3, w art. 4 wyraz "potwierdzony" zastępuje się wyrazem "stwierdzony";
- 3) w art. 1 w pkt 3, w art. 4 po wyrazach "skazującym tę osobę" dodaje się wyrazy ", wyrokiem warunkowo umarzającym wobec niej postępowanie karne albo postępowanie w sprawie o przestępstwo skarbowe, orzeczeniem o udzielenie tej osobie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności albo orzeczeniem sądu o umorzeniu przeciwko niej postępowania z powodu okoliczności wyłączającej ukaranie sprawcy";
- 4) w art. 1 w pkt 5, w art. 7 w ust. 1 wyrazy "nie wyższą jednak niż 3%" zastępuje się wyrazami "nie wyższą jednak niż 10%";
- 5) w art. 1 w pkt 8 w lit. a przed pierwszym tiret dodaje się tiret w brzmieniu:
"- lit. a otrzymuje brzmienie:
"a) art. 296, art. 297-306 oraz art. 308 Kodeksu karnego,"";
- 6) w art. 1 w pkt 12, w art. 33:
 - a) w ust. 1 wyraz "uczestniczy" zastępuje się wyrazem "występuje",
 - b) w ust. 4 wyraz "uczestniczyć" zastępuje się wyrazem "występować";
- 7) w art. 1 w pkt 12, w art. 33 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
"2. Podmiot zbiorowy może ustanowić obrońcę spośród radców prawnych lub adwokatów."

WICEMARSZAŁEK SENATU

Ryszard JARZEMBOWSKI

• STANOWISKO Senatu w sprawie ustawy o ratyfikacji Protokołu Fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego

traktowania albo karania, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku w dniu 18 grudnia 2002 r. (Ustawa przyjęta bez poprawek) [dodatkowe informacje: <http://www.senat.gov.pl/k5/pos/pos.htm>]

3.3.2.2 Prace komisji senackich

- **12 VII 2005 r. Komisji Ustawodawstwa i Praworządności**

- Rozpatrzenie ustawy o ratyfikacji Protokołu Fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku w dniu 18 grudnia 2002 r.

- Rozpatrzenie ustawy o ratyfikacji Protokołu nr 13 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, dotyczącego zniesienia kary śmierci we wszystkich okolicznościach, sporządzonego w Wilnie dnia 3 maja 2002 r.

- Rozpatrzenie ustawy o zmianie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (druki sejmowe nr

a) 3837

[http://orka.sejm.gov.pl/Druki4ka.nsf/0/42E02B6B75F057AEC1256FD4004A5EC4/\\$file/3837.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki4ka.nsf/0/42E02B6B75F057AEC1256FD4004A5EC4/$file/3837.pdf)

b) 4170

[http://orka.sejm.gov.pl/Druki4ka.nsf/0/985D8B55D450A7CFC125702A004643F6/\\$file/4170.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki4ka.nsf/0/985D8B55D450A7CFC125702A004643F6/$file/4170.pdf)

b) druk senacki nr 1000 (<http://www.senat.gov.pl/k5/kom/index.htm>).

- Rozpatrzenie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (druki sejmowe

a) 3639

[http://orka.sejm.gov.pl/Druki4ka.nsf/\(\\$vAllByUnid\)/4FD01E84B6BD20BFC1256F80004FD541/\\$file/3639.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki4ka.nsf/($vAllByUnid)/4FD01E84B6BD20BFC1256F80004FD541/$file/3639.pdf)

c) 4227

[http://orka.sejm.gov.pl/Druki4ka.nsf/0/38E150FF77A5256AC1257030003F49CC/\\$file/4227.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki4ka.nsf/0/38E150FF77A5256AC1257030003F49CC/$file/4227.pdf)

3.4. Opinie i stanowiska Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego

4. Analizy

5. Informacja międzynarodowa

5.1. Rada Europy

5.2. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

5.2.1. Zakaz poniżającego i niehumanitarnego traktowania, rzetelny proces sądowy

przepisy: art. 3 i art. 6 § 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

hasła: zakaz poniżającego i niehumanitarnego traktowania, rzetelny proces, Europejska Konwencja Praw Człowieka, Europejski Trybunał Praw Człowieka,

Orzeczenie z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie ONDER v. Turcja (nr skargi 39813/98)

Sprawa dotyczyła studenta aresztowanego w czasie demonstracji w Istambule dnia 25 grudnia 1991 r., z koktajlem Mołotowa w ręce. Po zatrzymaniu poddany został on badaniu lekarskiemu, w czasie którego nie stwierdzono żadnych obrażeń. Jednak gdy tydzień później na wniosek prokuratora i administracji więzienia ponowiono badania, odkryto u skarżącego poważne urazy i uszkodzenia ciała. Skarżący został skazany dnia 12 grudnia 1996 r. w postępowaniu karnym przez Państwowy Trybunał Bezpieczeństwa w Istambule na karę śmierci, złagodzoną do kary 20 lat, po czym do 16 lat, pozbawienia wolności ze względu na młody wiek w czasie popełnienia czynu oraz inne okoliczności łagodzące.

Na podstawie art. 3 Konwencji (zakaz niehumanitarnego i poniżającego traktowania) skarżący wniósł skargę do Trybunału. Podniósł także, że postępowanie przed tureckim Sądem Bezpieczeństwa Stanu w Istambule nie spełniało warunków niezależności i bezstronności i tym samym naruszało zagwarantowane w art. 6 prawo do rzetelnego procesu, a także naruszało normy dotyczące długości postępowania.

Trybunał wziął pod uwagę rozbieżności w raportach medycznych dotyczących obrażeń skarżącego i doszedł do wniosku, że to pierwsze badanie nie było przeprowadzone w sposób prawidłowy, a ujawnione w trakcie drugiego badania uszkodzenia ciała powstały w czasie, kiedy skarżący był aresztowany. Dlatego też Trybunał stwierdził jednomyślnie, że nastąpiło naruszenie art. 3 Konwencji.

Natomiast co do naruszenia art. 6 § 1 Konwencji Trybunał zauważył – podobnie jak wielokrotnie w innych podobnych sprawach – że obywatele mają prawo obawiać się, iż Sąd Bezpieczeństwa Stanu, w skład którego wchodzi również wojskowi nie jest sądem bezstronnym i niezależnym. Procedury stosowane przed sądami bezpieczeństwa stanu przez wiele lat wzbudzały protesty obrońców praw człowieka i obecnie zostały zlikwidowane. W rezultacie Trybunał stwierdził też jednomyślnie naruszenie art. 6 § 1 Konwencji. Sąd, który nie jest bezstronny i niezależny nie może zagwarantować rzetelnego procesu. Natomiast fakt, że postępowanie trwało 5 lat i 11 miesięcy nie stanowi naruszenia art. 6 § 1 Konwencji w zakresie przekroczenia rozsądnego terminu trwania postępowania.

5.2.2. Prawo do sądu

przepisy: art. 6 § 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

hasła: prawo do sądu, Europejska Konwencja Praw Człowieka, Europejski Trybunał Praw Człowieka,

Orzeczenie z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie MOLDOVAN i INNI v. Rumunia (nr skargi 41138/98 i 64320/01)

Sprawa ta dotyczyła naruszenia art. 8 Konwencji (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego), art. 3 (zakaz niehumanitarnego i poniżającego traktowania), art. 6 § 1 (prawo do rzetelnego

procesu) i art. 14 (zakaz dyskryminacji). Wniesiona została przez grupę 25 Romów na tle zamieszek, które wybuchły we wrześniu 1993 r. w Hadareni w Rumunii między grupą mieszkańców wioski i Romami, w wyniku których zginęło paru mieszkańców wioski i spalonych zostało wiele romskich domów.

Romowie z Hadareni wnieśli skargę karną przeciwko osobom winnym zniszczeń, jednak postępowanie karne zostało umorzone przez policję. Pozostawiając na boku wątki niezwiązane z zakresem prawa karnego, warto skupić się na podniesionym przez skarżących zarzucie naruszenia art. 6 § 1 w postaci odmówienia prawa do sądu. Zarzucili oni mianowicie, że władze nie przeprowadziły odpowiedniego postępowania karnego przeciwko policjantom, którzy w czasie zamieszek mieli podjudzać tłum do dalszego niszczenia własności romskiej, w wyniku czego uniemożliwiły im dochodzenie odszkodowania od państwa za poniesione szkody

Trybunał uznał, że nie było podstaw, by przypuszczać, że istniała możliwość wniesienia skutecznego pozwu o odszkodowanie za szkody poniesione w wyniku z niewłaściwym zachowaniem policji. Ponadto, nie można uznać, że odmówiono prawa do sądu, jako że skarżący wnieśli skuteczne pozwy cywilne przeciwko skazanym przez sąd karny za szkody wyrządzone w trakcie zamieszek. Postępowanie cywilne zakończyło się przyznaniem im odszkodowania. Otrzymali więc stosowną kompensatę za poniesione straty. Na tej podstawie Trybunał uznał, że skarżący nie mogli żądać dodatkowego prawa do wniesienia pozwu przeciwko funkcjonariuszom policji w związku z tą samą sprawą w celu otrzymania odszkodowania po raz drugi. Dlatego też uznał, że nie nastąpiło naruszenie art. 6 § 1 w zakresie prawa do sądu.

5.3. Unia Europejska

5.3.1. Wzmocnienie środków anty-terrorystycznych

Na nadzwyczajnym spotkaniu zwołanym w Brukseli dnia 13 lipca europejscy ministrowie sprawiedliwości poparli plan wprowadzenia środków zapewniających skuteczne działania anty-terrorystyczne w zakresie zatrzymywania danych telekomunikacyjnych: telefonicznych, komórkowych i sms-ów.

Ministrowie sprawiedliwości zgodzili się również na stworzenie sieci „współpracy informacyjnej” między europejskimi agencjami bezpieczeństwa.

W następstwie ataków terrorystycznych w Nowym Jorku 11 września i Madrycie 11 marca, Unia Europejska zapoczątkowała systematyczny proces rozwijania i usprawniania współpracy między państwami członkowskimi oraz między państwami członkowskimi i państwami trzecimi.

Ostatnim osiągnięciem tego procesu jest stworzenie rozdziału na temat działań anty-terrorystycznych w ramach Programu Haskiego ([Hague Programme Action Plan on Justice and Home Affairs](#)), uchwalonego w czerwcu 2005 r.

Zbiór środków i projektów jest obecnie w fazie tworzenia i powinien wkrótce zostać przyjęty: projekt decyzji Rady w sprawie transgranicznej współpracy policyjnej zostanie przyjęty w najbliższych dniach. Jeszcze przed wakacjami ma też zostać wydany komunikat o materiałach wybuchowych zmierzający do ulepszenia „międzyfilarowej” legislacji na temat poszukiwania, przechowywania i handlowania środkami wybuchowymi.

Zatrzymanie danych było zawsze drażliwą kwestią. Oryginalny plan został po raz pierwszy przedstawiony przez Wielką Brytanię, Francję, Irlandię i Szwecję w następstwie zamachów w Madrycie – i wówczas odrzucony przez komitet sprawiedliwości Parlamentu Europejskiego. Obecnie, powrócono do tego zagadnienia. Zeszłotygodniowa decyzja ministrów sprawiedliwości stanowi tym samym „rewolucyjny krok naprzód”.

"Jest oczywiste, że zatrzymanie danych jest zasadniczym instrumentem w walce z terroryzmem: terroryści muszą porozumiewać się między sobą, i czyniąc tak, zostawiają po sobie ślady", powiedział José Manuel Barroso, Prezydent Komisji w czasie konferencji prasowej mającej miejsce przed spotkaniem ministrów. „Oczywiste jest także, że kwestia zatrzymania danych budzi obawy o naruszenie

prawa do prywatności, a także zmusza do ponoszenia dodatkowych kosztów.” Teraz, kiedy ministrowie sprawiedliwości uzgodnili “istotę” zagadnienia, Komisja Europejska ma za zadanie opracować szczegółowy projekt, wdrażający ich postanowienia.

6. Przegląd książek i czasopism

• Państwo i Prawo nr 7/2005

1) Dr Monika Szwarc, adiunkt Instytutu Nauk Prawnych PAN: *Decyzje ramowe jako instrument harmonizacji prawa karnego w UE*

2) Dr hab. Piotr Hofmański, prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego: *Uzasadnienie postanowienia o oddaleniu kasacji (na tle postanowienia Trybunału Konstytucyjnego)*

3) Glosa Katarzyny Dudki do uchwały z 25 II 2005, I KZP 35/04

7. Informacje i ogłoszenia.

IV kadencja

SPRAWOZDANIE

KOMISJI SPRAWIEDLIWOŚCI I PRAW CZŁOWIEKA

**o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy
o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za
czyny zabronione pod groźbą kary (druk
nr 3837)**

Marszałek Sejmu, zgodnie z art. 37 ust. 1 i art. 40 ust. 1 Regulaminu Sejmu skierował w dniu 30 marca 2005 r. powyższy projekt ustawy do Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka do pierwszego czytania.

Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu tego projektu ustawy na posiedzeniach w dniach 19 maja i 16 czerwca 2005 r.

wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy załączony projekt ustawy.

Warszawa, dnia 16 czerwca 2005 r.

Sprawozdawca

/-/Adam Szejnfeld

Zastępca Przewodniczącej Komisji

/-/Irena Maria Nowacka

Projekt

USTAWA
z dnia 2005 r.

**o zmianie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny
zabronione pod groźbą kary**

Art. 1.

W ustawie z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. Nr 197, poz. 1661 oraz z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 191, poz. 1956 i Nr 243, poz. 2442) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Podmiotem zbiorowym w rozumieniu ustawy jest osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, której odrębne przepisy przyznają zdolność prawną, z wyłączeniem Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego i ich związków.”;

2) w art. 3 w pkt 3 skreśla się średnik i uchyla się pkt 4;

3) art. 4 otrzymuje brzmienie:

„Art. 4. Podmiot zbiorowy podlega odpowiedzialności, jeżeli fakt popełnienia czynu zabronionego, wymienionego w art. 16, przez osobę, o której mowa w art. 3, został potwierdzony prawomocnym wyrokiem skazującym tę osobę.”;

4) art. 5 otrzymuje brzmienie:

„Art. 5. Podmiot zbiorowy podlega odpowiedzialności, jeżeli do popełnienia czynu zabronionego doszło w następstwie co najmniej braku należytej staranności w wyborze osoby fizycznej, o której mowa w art. 3 pkt 2 lub 3, lub co najmniej braku należytego nadzoru nad tą osobą – ze strony organu lub przedstawiciela podmiotu zbiorowego.”;

5) art. 7 otrzymuje brzmienie:

„Art. 7. 1. Wobec podmiotu zbiorowego sąd orzeka karę pieniężną w wysokości od 1 000 do 20 000 000 złotych, nie wyższą jednak niż 3% przychodu osiągniętego w roku obrotowym, w którym popełniono

czyn zabroniony będący podstawą odpowiedzialności podmiotu zbiorowego.

2. Przychód, o którym mowa w ust. 1, określa się na podstawie sporządzonego przez podmiot zbiorowy sprawozdania finansowego albo w oparciu o podsumowanie zapisów w księgach podatkowych, o których mowa w art. 3 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. Nr 137, poz. 926, z późn. zm.¹⁾.”;

6) w art. 9 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Zakazu, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, nie orzeka się, jeżeli jego orzeczenie mogłoby doprowadzić do upadłości albo likwidacji podmiotu zbiorowego lub zwolnień, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. Nr 90, poz. 844, Nr 213, poz. 2081 i Nr 223, poz. 2217 oraz z 2004 r. Nr 96, poz. 959).”;

7) art. 10 otrzymuje brzmienie:

„Art. 10. Orzekając karę pieniężną, zakazy lub podanie wyroku do publicznej wiadomości, sąd uwzględnia w szczególności wagę nieprawidłowości w wyborze lub nadzorze, o których mowa w art. 5, rozmiary korzyści uzyskanej lub możliwej do uzyskania przez podmiot zbiorowy, jego sytuację majątkową, społeczne następstwa ukarania oraz wpływ ukarania na dalsze funkcjonowanie podmiotu zbiorowego.”;

8) w art. 16 w ust. 1:

a) w pkt 1:

- lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) art. 224-232 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151, z 2004 r. Nr 91, poz. 870 i Nr 96, poz. 959 oraz z 2005 r. Nr 48, poz. 447 i Nr 83, poz. 719),”;

- lit. e otrzymuje brzmienie:

„e) art. 303-305 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117, z 2004 r. Nr 33, poz. 286 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 68),”;

- lit. g otrzymuje brzmienie:

„g) art. 33 ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. o obrocie z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 11, poz. 95 i Nr 92, poz. 1062, z 2000 r. Nr 94, poz. 1037, Nr 116, poz. 1216, Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1315, z 2001 r. Nr 16, poz. 166, Nr 39, poz. 459, Nr 42, poz. 475, Nr 110, poz. 1189, Nr 125, poz. 1368 i Nr 130, poz. 1452, z 2002 r. Nr 89, poz. 804, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 169, poz. 1387, z 2003 r. Nr 130, poz. 1188, Nr 137, poz. 1302, Nr 170, poz. 1660 i Nr 228, poz. 2255 i 2256 oraz z 2004 r. Nr 29, poz. 257, Nr 64, poz. 593, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 868, Nr 93, poz. 894, Nr 116, poz. 1205, Nr 122, 1288, Nr 123, poz. 1291, Nr 146, poz. 1546, Nr 162, poz. 1692 i Nr 173, poz. 1808.

dla bezpieczeństwa państwa, a także dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa (Dz. U. z 2004 r. Nr 229, poz. 2315),”

b) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) łapownictwa i płatnej protekcji, określone w art. 228-230a, art. 250a, art. 296a i art. 296b Kodeksu karnego;”

c) pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, określone w art. 199-200 i art. 203-204 Kodeksu karnego;”

d) pkt 10 otrzymuje brzmienie:

„10) określone w art. 23-24b ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 oraz z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 162, poz. 1693 i Nr 172, poz. 1804);”

9) uchyla się art. 17-20;

10) art. 21 otrzymuje brzmienie:

„Art. 21. 1. W postępowaniu karnym albo w postępowaniu w sprawie o przestępstwo skarbowe przeciwko osobie, o której mowa w art. 3, o czyn zabroniony określony w art. 16, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że przyniósł on lub mógł przynieść podmiotowi zbiorowemu korzyść, chociażby niemajątkową, podmiot ten może zgłosić udział swojego przedstawiciela w postępowaniu przed sądem, nie później niż przed zamknięciem przewodu sądowego w pierwszej instancji.

2. Przedstawicielem podmiotu zbiorowego nie może być osoba, o której mowa w art. 3, przeciwko której toczy się postępowanie karne albo postępowanie w sprawie o przestępstwo skarbowe.

3. Zgłoszenie udziału przedstawiciela podmiotu zbiorowego następuje w formie pisemnej. Przepisy art. 119 i 120 Kodeksu postępowania karnego stosuje się odpowiednio.

4. Jeżeli w postępowaniu przygotowawczym zostanie ustalony podmiot, o którym mowa w ust. 1, należy niezwłocznie powiadomić ten podmiot o przysługujących mu uprawnieniach i obowiązkach, o których mowa w ust. 1-3 oraz w art. 21a.

5. Jeżeli podmiot, o którym mowa w ust. 1, zostanie ustalony w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, przed zamknięciem przewodu sądowego, przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio.”

11) po art. 21 dodaje się art. 21a w brzmieniu:

„Art. 21a. 1. W postępowaniu sądowym, w którym bierze udział przedstawiciel podmiotu zbiorowego, podmiotowi temu przysługują uprawnienia określone w art. 156, art. 167, art. 171 § 2, art. 350 § 1 pkt 3, art. 352, art. 406, art. 422 § 1, art. 423 § 2, art. 425, art. 444 i art. 459 Kodeksu postępowania karnego.

2. Sąd może przesłuchać przedstawiciela podmiotu zbiorowego w charakterze świadka. Osoba ta może odmówić zeznań. Przepisy art. 72, art. 75, art. 87 i art. 89 Kodeksu postępowania karnego stosuje się odpowiednio.
3. W przypadku skorzystania z uprawnienia określonego w art. 171 § 2 lub art. 406 § 1 Kodeksu postępowania karnego przedstawiciel podmiotu zbiorowego może, uwzględniając kolejność wskazaną w art. 370 § 1 oraz w art. 406 § 1 Kodeksu postępowania karnego, odpowiednio zadawać pytania stronom lub zabrać głos po zamknięciu przewodu sądowego przed wystąpieniem obrońcy oskarżonego.”;

12) art. 33 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 33. 1. W imieniu podmiotu zbiorowego w postępowaniu uczestniczy osoba wchodząca w skład organu uprawnionego do reprezentowania tego podmiotu.
2. Podmiot zbiorowy może ustanowić obrońcę spośród osób uprawnionych do obrony według przepisów o ustroju adwokatury lub osób uprawnionych do świadczenia pomocy prawnej według przepisów o radcach prawnych.
 3. Osoba, o której mowa w ust. 1, ma prawo składania wyjaśnień, może jednak bez podania powodów odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania lub odmówić składania wyjaśnień. Osoba ta ma prawo składania wyjaśnień do każdego dowodu przeprowadzonego na rozprawie.
 4. W imieniu podmiotu zbiorowego w postępowaniu nie może uczestniczyć osoba, o której mowa w art. 3.
 5. W przypadku wyznaczenia przez podmiot zbiorowy osoby, o której mowa w art. 3, sąd wzywa podmiot zbiorowy do wskazania, w terminie 30 dni, innej osoby, która będzie występowała w postępowaniu w jego imieniu.
 6. W razie niewyznaczenia w terminie innej osoby, o której mowa w ust. 5, albo gdy nie działają organy uprawnione do reprezentowania podmiotu zbiorowego, sąd wyznacza temu podmiotowi obrońcę z urzędu, spośród osób wymienionych w ust. 2.”.

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU
Jarosław Pietras

Min.JP.1866 /2005/DP/kr

Warszawa, dnia 23/06/2005 r.

Pani
Katarzyna Piekarska
Przewodnicząca
Komisji Sprawiedliwości i
Praw Człowieka
Sejm Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia do sprawozdania Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (druk nr 4170), wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. nr 106, poz. 494) oraz art. 42 ust. 4 w związku z art. 43 ust. 1 Regulaminu Sejmu przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Ministra Jarosława Pietrasa, działającego z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

Szanowna Pani Przewodnicząca,

W związku z przedłożonym sprawozdaniem (druk nr 4170) uprzejmie informuję, iż nie zgłaszam uwag.

Jednocześnie, odnosząc się do projektu ustawy o zmianie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (druk nr 3837), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Projektowana regulacja jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Andrzej Kalwas
Minister Sprawiedliwości

T. Nawalcewicz